

**RADA
EURÓPSKEJ ÚNIE**

**V Bruseli 29. apríla 2010 (30.04)
(OR. en)**

8797/10

**EDUC 73
SOC 274**

POZNÁMKA

Od: Výbor stálych predstaviteľov (časť I)
Komu: Rada

Č. predch. dok.: 8259/10 EDUC 61 SOC 243

Predmet: Sociálny rozmer vzdelávania a odbornej prípravy
– prijatie záverov Rady

Výbor stálych predstaviteľov na zasadnutí 28. apríla konštatoval, že o znení uvedeného návrhu záverov sa dosiahla jednomyselná dohoda¹.

Rada sa preto vyzýva, aby tieto závery prijala na základe znenia uvedeného v prílohe.

¹ Delegácia UK má všeobecnú výhradu preskúmania.

Závery Rady o sociálnom rozmere vzdelávania a odbornej prípravy

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

SO ZRETEĽOM NA

1. závery Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, zo 14. novembra 2006 o účinnosti a spravodlivosti vo vzdelávaní a odbornej príprave², v ktorých sa členské štáty vyzvali, aby zabezpečili rovnoprávne systémy vzdelávania a odbornej prípravy zamerané na poskytovanie príležitostí, prístupu, zaobchádzania a výsledkov nezávislých od sociálno-ekonomického prostredia a iných faktorov, ktoré môžu viesť k znevýhodneniu v oblasti vzdelávania;
2. odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie³, v ktorom sa zdôrazňuje význam rozvoja vyučovania kľúčových kompetencií u všetkých a zabezpečenia vhodných opatrení pre tých, ktorí v dôsledku znevýhodnenia spojeného so vzdelávaním potrebujú osobitnú podporu, aby mohli naplniť svoj vzdelávací potenciál;
3. uznesenie Rady z 15. novembra 2007 o nových zručnostiach pre nové pracovné miesta⁴, v ktorom sa zdôrazňuje nevyhnutnosť predvídať potreby v oblasti zručností a zvyšovať celkovú úroveň zručností, pričom sa prioritná pozornosť venuje vzdelávaniu a odbornej príprave jednotlivcov s nízkou úrovňou zručností a rizikom hospodárskeho a sociálneho vylúčenia;

² Ú. v. EÚ C 298, 8.12.2006, s. 3.

³ Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006, s. 10.

⁴ Ú. v. EÚ C 290, 4.12.2007, s. 1.

4. uznesenie Rady z 23. novembra 2007 o modernizácii univerzít pre konkurencieschopnosť Európy v globálnej znalostnej ekonomike⁵, v ktorom sa opätovne potvrdila dôležitosť rozširovania možností celoživotného vzdelávania, zlepšovania prístupnosti vysokoškolského vzdelania aj pre netradičných a dospelých študentov a rozvíjania rozmeru celoživotného vzdelávania na univerzitách;
5. závery Rady z 22. mája 2008 o vzdelávaní dospelých⁶, v ktorých sa zdôrazňuje potreba zvýšiť úroveň zručností u stále vysokého počtu nízkokvalifikovaných pracovníkov, ako aj význam vzdelávania dospelých pre posilňovanie sociálnej súdržnosti a hospodárskeho rozvoja;
6. rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1098/2008/ES z 22. októbra 2008 o Európskom roku boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu (2010)⁷, v ktorom sa uvádza, že nedostatok základných schopností a kvalifikácie prispôsobenej potrebám trhu práce je hlavnou prekážkou začlenenia sa do spoločnosti;
7. závery Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, z 21. novembra 2008 o budúcich prioritách posilnenej európskej spolupráce v odbornom vzdelávaní a príprave (OVP)⁸, v ktorých sa zdôraznilo, že OVP nielen podporuje konkurencieschopnosť, podnikateľské výsledky a inováciu v kontexte globalizovanej ekonomiky, ale aj spravodlivosť, súdržnosť, osobný rozvoj a aktívne občianstvo a že by sa mala podporovať jeho prít'azlivosť pre všetky cieľové skupiny;
8. závery Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, z 21. novembra 2008 o príprave mladých ľudí na 21. storočie: agenda pre európsku spoluprácu v školstve⁹, v ktorých sa členské štáty vyzvali, aby zabezpečili prístup k vysokokvalitnému vzdelávaniu a vzdelávacím službám, a to najmä pre tie deti a mladých ľudí, ktorí môžu byť znevýhodnení na základe svojej osobnej, sociálnej, kultúrnej a/alebo ekonomickej situácie;

⁵ Dokument 16096/1/07 REV 1.

⁶ Ú. v. EÚ C 140, 6.6.2008, s. 10.

⁷ Ú. v. EÚ L 298, 7.11.2008, s. 20.

⁸ Ú. v. EÚ C 18, 24.1.2009, s. 6.

⁹ Ú. v. EÚ C 319, 13.12.2008, s. 20.

9. závery Rady z 26. novembra 2009 o vzdelávaní detí z migračného prostredia¹⁰, v ktorých sa členské štáty vyzvali, aby na požadovanej úrovni zodpovednosti, či už miestnej, regionálnej alebo celoštátnej, prijali vhodné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa všetkým deťom ponúkali spravodlivé a rovnaké príležitosti, ako aj potrebná podpora, aby mohli naplno rozvinúť svoj potenciál bez ohľadu na pôvod;
10. uznesenie Rady z 27. novembra 2009 o obnovenom rámci pre európsku spoluprácu v oblasti mládeže (2010 – 2018)¹¹, v ktorom sa členské štáty vyzvali, aby mladým ľuďom zabezpečili rovnaký prístup k vysokokvalitnému vzdelávaniu a odbornej príprave na všetkých úrovniach a aby podporovali lepšie prepojenie medzi formálnym a neformálnym vzdelávaním,

A S OSOBITNÝM ZRETELOM NA

závery Rady z 12. mája 2009 o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave („ET 2020“)¹², v ktorých sú podpora spravodlivosti, sociálnej súdržnosti a aktívneho občianstva stanovené za jeden z jeho štyroch strategických cieľov a v ktorých sa definuje päť referenčných úrovní pre priemer európskych výsledkov („európske referenčné hodnoty“), ktoré tiež kladú veľký dôraz na dosiahnutie spravodlivosti,

A NA ZÁKLADE

konferencie s názvom *Inkluzívne vzdelávanie: cesta podpory sociálnej súdržnosti*, ktorá sa konala 11. – 12. marca 2010 v Madride,

¹⁰ Ú. v. EÚ C 301, 11.12.2009, s. 5.

¹¹ Ú. v. EÚ C 311, 19.12.2009, s. 1.

¹² Ú. v. EÚ C 119, 28.5.2009, s. 2.

KONŠTATUJÚC, ŽE:

je potrebné, aby systémy vzdelávania a odbornej prípravy v EÚ zabezpečovali aj spravodlivosť, aj excelentnosť. Zvyšovanie dosiahnutej úrovne vzdelania a výučba kľúčových kompetencií pre všetkých má rozhodujúci význam nielen pre hospodársky rast a konkurencieschopnosť, ale tiež pre znižovanie chudoby a posilňovanie sociálneho začleňovania,

sociálne začlenenie prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy by malo zabezpečiť rovnaké možnosti prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu, ako aj spravodlivosť v zaobchádzaní, okrem iného prispôbením výučby individuálnym potrebám. Zároveň by sa mala vyvíjať snaha poskytovať najvyššiu úroveň kľúčových kompetencií všetkým, čím by sa zabezpečili rovnaké príležitosti na dosiahnutie najlepších výsledkov,

UVEDOMUJÚC SI, ŽE

systémy vzdelávania a odbornej prípravy významnou mierou prispievajú k prehlbovaniu sociálnej súdržnosti, aktívneho občianstva a osobného naplnenia v európskych spoločnostiach. Majú potenciál podporovať sociálnu mobilitu smerom nahor a narúšať cyklus chudoby, sociálneho znevýhodnenia a vylúčenia. Ich úloha by sa mohla ešte viac prehĺbiť tým, že sa prispôbia rozmanitosti východiskového prostredia občanov v zmysle kultúrneho bohatstva, existujúcich znalostí a kompetencií a vzdelávacích potrieb.

Vzdelanie nie je výlučnou príčinou sociálneho vylúčenia ani jeho jediným riešením. Je nepravdepodobné, že opatrenia prijímané samostatne len v oblasti vzdelávania by zmiernili vplyv viacnásobných znevýhodnení, a preto sú potrebné viacsektorové prístupy umožňujúce formuláciu takýchto opatrení v rámci širších sociálnych a hospodárskych politík.

Zvýšenie medzinárodnej konkurencieschopnosti si vyžaduje kombináciu vysokoodborných zručností so schopnosťou tvoriť, inovovať a pracovať v multikultúrnom a viacjazyčnom prostredí. Spolu s demografickým poklesom je ešte dôležitejšie, aby systémy vzdelávania a odbornej prípravy celkovo zvýšili úroveň dosiahnutého vzdelania a zároveň zabezpečili, aby všetci – mládež aj dospelí, a to bez ohľadu na ich sociálno-ekonomickú alebo osobnú situáciu – mohli rozvinúť svoj plný potenciál prostredníctvom celoživotného vzdelávania. V tomto smere by sa osobitná pozornosť mala venovať potrebám osôb so špeciálnymi vzdelávacími potrebami, osôb pochádzajúcich z migračného prostredia a členov rómskej komunity.

S pokračujúcim nástupom sociálnych dôsledkov hospodárskej krízy a v kontexte Európskeho roka boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu (2010)¹³ je zrejme, že pokles ťažko postihol najviac znevýhodnené skupiny a zároveň narušili rozpočtové úsilie zamerané na tieto skupiny,

UZNÁVA, ŽE

Ak má byť Európa konkurencieschopná a má prosperovať ako znalostná ekonomika založená na udržateľných a vysokých mierach zamestnanosti a posilnenej sociálnej súdržnosti, ako sa predpokladá v stratégii Európa 2020, musí vzdelávanie a odborná príprava v perspektíve celoživotného vzdelávania zohrávať rozhodujúcu úlohu. Výučba kľúčových kompetencií poskytovaná všetkým na základe celoživotného vzdelávania bude zohrávať rozhodujúcu úlohu v zlepšovaní zamestnateľnosti občanov, sociálneho začlenenia a osobného naplnenia.

V kontexte európskych referenčných hodnôt, dohodnutých v strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave (ET 2020), je naliehavo potrebné znížiť súčasný počet tých, ktorí dosahujú slabé výsledky v základných zručnostiach, hlavne v čítaní (podľa údajov dostupných v súčasnosti je v priemere jeden žiak zo štyroch neschopný riadne čítať a písať), a ďalej znižovať počet osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, a zároveň zvýšiť účasť na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve, zvýšiť počet mladých ľudí s kvalifikáciou terciárnej úrovne a zvýšiť účasť dospelých na celoživotnom vzdelávaní. Tieto potreby sú osobitne naliehavé v prípade osôb pochádzajúcich zo znevýhodneného prostredia, ktoré majú štatisticky tendenciu dosahovať vo vzťahu k jednotlivým referenčným hodnotám výrazne horšie výsledky. Ciele strategického rámca je možné uspokojivo splniť iba riešením potrieb osôb, ktorým hrozí sociálne vylúčenie.

¹³ Ú. v. EÚ L 298, 7.11.2008, s. 20.

rozdiely v dosiahnutom stupni sociálneho začlenenia v jednotlivých členských štátoch svedčia o tom, že stále existuje významný priestor na znižovanie nerovností a vylúčenia v EÚ, a to prostredníctvom štrukturálnych zmien, ako aj ďalšej podpory žiakov ohrozených sociálnym vylúčením. Spravodlivosť a excelentnosť sa navzájom nevyklučujú, práve naopak, dopĺňajú sa a mali by sa presadzovať na vnútroštátnej aj európskej úrovni. Samozrejme, že situácia každého členského štátu je odlišná; európska spolupráca však môže pomôcť nájsť spôsoby, ako podporovať sociálne začleňovanie a spravodlivosť a neohrozovať pritom dosahovanie excelentnosti.

Systémy, ktoré si udržiavajú vysokú úroveň kvality pre všetkých a posilňujú zodpovednosť, presadzujú individualizované, začleňujúce prístupy, podporujú včasnú intervenciu a zameriavajú sa najmä na znevýhodnených študentov, môžu byť veľmi silnými faktormi posilňovania sociálneho začlenenia.

Programy podpory študentov, ako sú napríklad granty, pôžičky a doplnkové dávky nefinančného charakteru, môžu zohrávať významnú úlohu pri podpore rovnakej prístupnosti, hlavne pokiaľ ide o vysokoškolské vzdelávanie. Vzhľadom na rastúci tlak na finančné zdroje v oblasti vzdelávania bude mať dosiahnutie vysokej efektívnosti verejných investícií rozhodujúci význam; analýza štruktúry a vplyvu rôznych systémov financovania môže pomôcť pri prijímaní informovaných rozhodnutí.

ĎALEJ SA DOMNIEVA, ŽE

pokiaľ ide o predškolské a školské vzdelávanie:

1. Účasť na vysokokvalitnom vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve, ktoré poskytujú vysokokvalifikovaní pracovníci a pri ktorom sa dodržiava primeraný pomer pracovníkov a detí, prináša pozitívne výsledky pre všetky deti a najväčší úžitok poskytuje práve najviac znevýhodneným deťom. Účasť detí zo znevýhodneného prostredia¹⁴ je možné rozšíriť poskytovaním primeraných stimulov a podpory, prispôbovaním výučby potrebám a zvyšovaním dostupnosti.

¹⁴ Na účely tohto textu zahŕňa pojem „znevýhodnené prostredie“ podľa potreby aj študentov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami.

2. Zabezpečenie vysokokvalitného vzdelávania, ktoré poskytuje kľúčové kompetencie pre všetkých, je jedným z najúčinnějších spôsobov podpory sociálneho začlenenia. Školy s vysokým podielom žiakov zo znevýhodneného prostredia potrebujú ďalšiu podporu.
3. Úspešná prevencia predčasného ukončenia školskej dochádzky si vyžaduje rozšírenie poznatkov o skupinách, ktorým hrozí predčasné ukončenie školskej dochádzky, (napríklad vzhľadom na osobné alebo sociálno-ekonomické okolnosti alebo poruchy učenia sa) na miestnej, regionálnej a národnej úrovni a systémy na včasnú identifikáciu takto ohrozených jednotlivcov. Mali by sa vykonávať komplexné medzisektorové stratégie, ktoré poskytnú celý rozsah politík na úrovni škôl a systémových politík zameraných na rozličné faktory spôsobujúce predčasné ukončenie školskej dochádzky. Individualizovaná podpora rizikových žiakov môže zahŕňať poskytovanie vzdelávania prispôbeného individuálnym potrebám, poradenstvo, systémy mentorstva a tútorstva, sociálnu podporu a mimoškolské aktivity na podporu učenia.
4. Na úrovni každej vzdelávacej inštitúcie si stratégie začleňovania vyžadujú dôkladné vedenie, systematické monitorovanie výsledkov a kvality, inovačnú vysokokvalitnú výučbu podporovanú primeranou odbornou prípravou učiteľov, prenesenie zodpovednosti na zainteresovaných jednotlivcov a ich motivovanie, spoluprácu s ďalšími odborníkmi a poskytnutie primeraných zdrojov. Poskytovanie integrovanej podpory žiakom, ktorí ju potrebujú, si vyžaduje spoluprácu s rodičmi a zainteresovanými stranami komunity, napríklad v oblastiach, ako je neformálne vzdelávanie a informálne učenie mimo vyučovacích hodín.
5. Vytvorenie podmienok nevyhnutných na úspešné začlenenie žiakov so špeciálnymi potrebami do štandardného prostredia je prínosom pre všetkých žiakov. Rozšírenie využívania prispôbených prístupov vrátane prispôbených učebných plánov a využívania hodnotenia na podporu procesu učenia, vybavenie učiteľov zručnosťami na zvládanie a využívanie rozmanitosti, podpora využívania vyučovania a učenia vo vzájomnej spolupráci, ako aj rozšírenie prístupu a účasti sú spôsobmi ako zvýšiť kvalitu pre všetkých.

Pokiaľ ide o odborné vzdelávanie a prípravu (OVP):

- Pestrá ponuka odbornej prípravy s väčším dôrazom na kľúčové kompetencie vrátane prierezových kompetencií môže jednotlivcom poskytnúť veľmi potrebné možnosti na skvalitňovanie ich kvalifikácie, a tým aj prístup na trh práce. V prípade znevýhodnených skupín možno relevantnosť OVP zvýšiť prispôbením výučby individuálnym potrebám, posilnením usmerňovania a poradenstva, uznaním rozličných foriem predchádzajúceho štúdia a podporou alternatívnych programov učenia sa v práci. Zvýšenie účasti, a to hlavne nízkokvalifikovaných osôb, na ďalšom odbornom vzdelávaní a príprave je kľúčové z hľadiska prístupu aktívneho začleňovania a obmedzovania nezamestnanosti v prípade priemyselnej zmeny.

Pokiaľ ide o vysokoškolské vzdelávanie:

1. Zvyšovanie ambicióznosti a rozšírenie prístupu študentov zo znevýhodneného prostredia k vysokoškolskému vzdelávaniu si vyžaduje posilnenie programov finančnej podpory a iných stimulov, ako aj zlepšenie ich štruktúry. Študentské pôžičky, ktoré sú únosné, dostupné, primerané a prenosné, ako aj granty poskytované na základe overenia majetkových pomerov môžu úspešne zvýšiť mieru účasti tých, ktorí si nemôžu dovoliť znášať náklady na vysokoškolské vzdelávanie.
2. Flexibilnejšie a rozmanitejšie študijné dráhy – napríklad uznávanie predchádzajúceho štúdia, vzdelávanie popri zamestnaní a dištančné štúdium – môžu prispieť k zosúladieniu vysokoškolského vzdelávania s pracovnými a rodinnými záväzkami a podporiť širšiu účasť. Zvýšeniu podielu absolventov zo znevýhodneného prostredia môže pomôcť vykonávanie opatrení zameraných na monitorovanie a zvyšovanie podielu študentov pokračujúcich vo vysokoškolskom štúdiu, na poskytovanie prispôbenej podpory, ako aj intenzívnejšie usmerňovanie, mentorstvo a odborná príprava zameraná na zručnosti – a to hlavne na začiatku univerzitného štúdia.
3. Bude potrebné osobitné úsilie, hlavne pokiaľ ide o financovanie, aby sa zabezpečilo plné zohľadnenie potrieb znevýhodnených študentov, ktorí často nemôžu čerpať výhody dostupných programov mobility.

4. Boj proti nerovnosti, chudobe a sociálnemu vylúčeniu sa môže posilniť tak, že sa uzná sociálna zodpovednosť inštitúcií vysokoškolského vzdelávania za opätovanie prínosov znalostí spoločnosti, za poskytovanie znalostí v prospech širšieho spoločenstva na miestnej aj globálnej úrovni a za zohľadnenie sociálnych potrieb.
5. Inštitúcie vysokoškolského vzdelávania môžu preukázať sociálnu zodpovednosť aj tým, že svoje zdroje sprístupnia dospelým študentom a tým, ktorí sa učia informálnym a neformálnym spôsobom, posilnia výskum sociálneho vylúčenia, podporia inováciu a zaktualizujú vzdelávacie zdroje a metodiku.

Pokiaľ ide o vzdelávanie dospelých:

1. Rozšírenie prístupu k vzdelávaniu dospelých môže vytvoriť nové príležitosti pre aktívne začleňovanie a posilnenie sociálnej účasti, hlavne pre nízkokvalifikovaných, nezamestnaných, dospelých so špeciálnymi potrebami, starších občanov a migrantov. Obzvlášť pokiaľ ide o migrantov, zohráva dôležitú úlohu pri podpore sociálneho začleňovania, ako aj pri zlepšovaní základných zručností a zamestnateľnosti naučenie sa jazyka alebo jazykov hostiteľskej krajiny.
2. Vzdelávanie dospelých, ktoré je ponúkané v rôznom prostredí, do ktorého sa zapája viacero zainteresovaných strán (vrátane verejného a súkromného sektora, inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, miestnych samospráv a MVO) a ktoré zahŕňa vzdelávanie na osobné, občianske a sociálne účely a na účely zamestnania, má pre podchytenie znevýhodnených a ohrozených skupín rozhodujúci význam. Konkrétne v súvislosti so vzdelávaním na účely zamestnania môžu podniky preukázať sociálnu zodpovednosť lepším predvídaním štrukturálnych zmien a poskytovaním príležitostí na novú odbornú prípravu.
3. Možno preskúmať potenciál medzigeneračného vzdelávania ako prostriedku výmeny znalostí a odborných kapacít, ako aj podpory komunikácie a solidarity medzi mladšou a staršou generáciou, preklenutia narastajúcej digitálnej priepasti a zníženia sociálnej izolácie.

Z hľadiska celoživotného vzdelávania:

- Systémy vzdelávania a odbornej prípravy s flexibilnými sústavami, ktoré ponechávajú príležitosti otvorené čo najdlhšie a ktoré eliminujú slepé uličky, môžu byť nápomocné pri prekonávaní znevýhodnenia. Pomáhajú tiež zabrániť sociálno-ekonomickej alebo kultúrnej marginalizácii a zablokovaniu nízkymi očakávaniami. Poskytovanie celoživotného poradenstva a potvrdzovanie nadobudnutých zručností vrátane uznávania predchádzajúceho štúdia a skúseností, diverzifikácia modelov prijímania na všetkých úrovniach vzdelávania a odbornej prípravy vrátane vysokoškolského vzdelávania a vzdelávania dospelých a venovanie väčšej pozornosti kvalite a atraktivnosti vzdelávacieho prostredia môžu uľahčovať prestupy pre študentov. Inovačné spôsoby poskytovania poradenstva a spolupráca s ďalšími sociálnymi službami a občianskou spoločnosťou sú potrebné na podchytenie znevýhodnených skupín mimo systémov vzdelávania a odbornej prípravy.

NA ZÁKLADE TOHO VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY

v súvislosti s predškolským a školským vzdelávaním:

1. zabezpečili širší prístup k vysokokvalitnému vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve s cieľom zabezpečiť všetkým deťom, a predovšetkým deťom zo znevýhodneného prostredia alebo so špeciálnymi vzdelávacími potrebami, dobrú východiskovú pozíciu, a tiež zvýšiť motiváciu učiť sa;
2. zvýšili kvalitu výučby v školách a znížili rozdiely medzi nimi a v rámci nich v záujme boja proti nožnej sociálno-ekonomickej a kultúrnej marginalizácii;
3. zamerali sa na nadobúdanie nevyhnutných základných zručností, predovšetkým čítania, písania a – obzvlášť v prípade žiakov z migračného prostredia – jazykových zručností;
4. podporovali vytváranie sietí medzi školami s cieľom vymieňať si skúsenosti a príklady osvedčených postupov;

5. zintenzívnili úsilie o predchádzanie predčasnemu ukončovaniu školskej dochádzky na základe zavedenia systémov včasného varovania, ktoré identifikujú ohrozených žiakov; aby na všetkých školách podporovali stratégie začleňovania, ktoré sa zameriavajú na kvalitu a ktoré sú podporené primeraným vedením a odbornou prípravou učiteľov z hľadiska celoživotného vzdelávania;
6. vypracovali prístupy lepšie prispôbené individuálnym potrebám a systémové reakcie na podporu všetkých žiakov a tiež poskytovali ďalšiu pomoc tým, ktorí pochádzajú zo znevýhodneného prostredia, a tým, ktorí majú špeciálne potreby;
7. zvyšovali význam školského vzdelávania v záujme zvýšenia ambicióznosti žiakov a stimulácie nielen ich schopnosti, ale aj motivácie učiť sa;
8. zvyšovali príťažlivosť učiteľského povolania, poskytovali relevantné ďalšie vzdelávanie počas zamestnania a zabezpečovali pevné vedenie škôl;
9. zvyšovali zodpovednosť škôl voči spoločnosti všeobecne, posilňovali partnerstvá medzi školami a rodičmi, podnikmi a miestnymi komunitami a ďalej integrovali formálne a neformálne činnosti;
10. presadzovali úspešné inkluzívne vzdelávacie prístupy vo vzťahu k všetkým žiakom vrátane tých so špeciálnymi potrebami tak, že zo škôl vytvorila učiace sa komunity, v ktorých sa pestuje zmysel pre začlenenie a vzájomnú podporu a v ktorých sa uznáva nadanie všetkých žiakov; monitorovali vplyv týchto prístupov, najmä v záujme zvýšenia miery prístupu k vzdelávaniu a jeho ukončenia u žiakov so špeciálnymi potrebami na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému;

v súvislosti s odborným vzdelávaním a prípravou:

1. posilnili nadobúdanie kľúčových kompetencií prostredníctvom sústav a programov odbornej prípravy a venovali väčšiu pozornosť potrebám znevýhodnených študentov;
2. ďalej rozvíjali poskytovanie OVP, ktorá študentom umožní zvoliť si vlastné prispôbené sústavy;

3. usilovali sa zabezpečiť, aby sa systémy OVP riadne začlenili do všeobecných systémov vzdelávania a odbornej prípravy, a to vrátane flexibilných sústav, ktoré študentom umožnia prechod z jedného sektora do druhého a do zamestnania;
4. posilňovali činnosti usmerňovania a poradenstva a relevantnú odbornú prípravu učiteľov s cieľom podporiť študentov pri výbere kariéry a prechode v rámci systému vzdelávania alebo zo vzdelávania do zamestnania. Má to osobitný význam pre úspešnú integráciu na trhu práce a pre začlenenie študentov so špeciálnymi potrebami;

v súvislosti s vysokoškolským vzdelávaním:

1. podporovali rozšírený prístup, a to napríklad posilňovaním programov finančnej podpory pre študentov a prostredníctvom flexibilných a diverzifikovaných vzdelávacích dráh;
2. vypracovali politiky zamerané na zvýšenie podielu absolventov vysokoškolského štúdia, a to aj prostredníctvom posilnenia prispôsobenej podpory, poradenstva a mentorstva pre študentov;
3. ďalej odstraňovali prekážky, rozširovali možnosti a zvyšovali kvalitu vzdelávacej mobility, okrem iného poskytovaním primeraných stimulov pre mobilitu študentov zo znevýhodneného prostredia;
4. podporovali osobitné programy pre dospelých študentov a iných netradičných študentov;

v súvislosti so vzdelávaním dospelých:

1. posilňovali politiky, ktoré nízkokvalifikovaným, nezamestnaným dospelým a prípadne občanom z migračného prostredia umožnia získať kvalifikáciu alebo zvýšiť úroveň ich zručností („o jeden krok vyššie“), a rozširovali možnosti „druhej šance“ vo vzdelávaní mladých dospelých;
2. podporovali opatrenia na zabezpečenie toho, aby mali všetci prístup k základným zručnostiam a kľúčovým kompetenciám, ktoré sú potrebné pre život a učenie sa v znalostnej spoločnosti, t.j. predovšetkým gramotnosť a zručnosti IKT;

a vo všeobecnosti posilňovali sociálny rozmer systémov vzdelávania a odbornej prípravy prostredníctvom:

1. zvýšenia priepustnosti vzdelávacích sústav a odstránenia prekážok účasti a mobility v rámci systémov vzdelávania a odbornej prípravy a medzi nimi,
2. budovania úzkeho prepojenia medzi svetom vzdelávania a svetom práce a spoločnosťou všeobecne s cieľom posilňovať zamestnateľnosť a aktívne občianstvo;
3. zavedenia systémov potvrdzovania a uznávania predchádzajúceho štúdia vrátane informálneho učenia a neformálneho vzdelávania a intenzívnejšieho využívania celoživotného poradenstva pre znevýhodnených a nízkokvalifikovaných študentov;
4. zhodnotenia vplyvu a účinnosti opatrení finančnej podpory, ktoré sa zameriavajú na znevýhodnených študentov, ako aj účinkov, ktoré na nich má štruktúra vzdelávacích systémov a sústav;
5. zváženia možnosti zberu údajov o výsledkoch, miere predčasného ukončenia štúdia a sociálno-ekonomickom prostredí študentov, predovšetkým v rámci odborného vzdelávania a prípravy, vysokoškolského vzdelávania a vzdelávania dospelých;
6. zváženia možnosti stanovenia kvantifikovaných cieľov v oblasti sociálneho začlenenia prostredníctvom vzdelávania, ktoré budú zohľadňovať situáciu každého členského štátu;
7. zváženia možnosti vývoja integrovaného prístupu k týmto cieľom v koordinácii s ostatnými politikami;
8. vyčlenenia primeraných zdrojov na potreby znevýhodnených žiakov a škôl a prípadne rozšírenia využívania Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja na znižovanie sociálneho vylúčenia vzdelávaním.

NA ZÁKLADE TOHO VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY A KOMISIU, ABY:

1. naďalej spolupracovali na strategickej prioritě, ktorou je presadzovanie spravodlivosti, sociálnej súdržnosti a aktívneho občianstva, aktívnym využívaním otvorenej metódy koordinácie v kontexte strategického rámca pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave („ET 2020“) a realizáciou sociálneho rozmeru bolonského a kodanského procesu a prijímaním opatrení v súlade so závermi Rady z roku 2008 o vzdelávaní dospelých;
2. sa usilovali aktívne využívať všetky vetvy programu celoživotného vzdelávania a prípadne Európsky sociálny fond, Európsky fond regionálneho rozvoja a program PROGRESS s cieľom posilniť sociálne začlenenie prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy a naďalej sa dôrazne zameriavali na tento rozmer v návrhoch ďalšej generácie programov;
3. presadzovali a podporovali väčšiu účasť študentov zo znevýhodneného prostredia alebo študentov so špeciálnymi potrebami v programoch medzinárodnej mobility, partnerstvách a projektoch, a to hlavne v tých, ktoré sú vytvorené v rámci Programu celoživotného vzdelávania;
4. podporovali komparatívny výskum účinnosti politík na zvýšenie spravodlivosti vo vzdelávaní a odbornej príprave, rozširovali vedomostnú základňu v spolupráci s ostatnými medzinárodnými organizáciami a zabezpečovali rozsiahle šírenie výsledkov výskumu;
5. podporovali úlohu vzdelávania a odbornej prípravy ako kľúčových nástrojov na dosiahnutie cieľov sociálneho začlenenia a procesu sociálnej ochrany.